

УДК 631.173

СТАН І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РЕМОНТНОЇ БАЗИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Л.О.Борян, асистент

Миколаївський державний аграрний університет

У статті розглянуто стан і проблеми розвитку ремонтної бази сільськогосподарського виробництва на даний час, організація ремонту техніки.

В статтє рассмотрено состояние и проблемы развития ремонтной базы сельскохозяйственного производства, организация ремонта техники.

Технічне забезпечення сільського господарства досягло критичної межі на даний час. Кількість техніки в галузі, починаючи з 1990 року, скоротилася вдвічі. В сільському господарстві зношення техніки в 10 разів випереджає її відновлення. Зношеність техніки і низька якість техніки дає величезний обсяг робіт ремонтному сектору економіки. Мета нашого дослідження – раціональна організація ремонтно-технічного обслуговування машинно-тракторного парку.

Таблиця 1

Забезпеченість сільськогосподарською технікою по Миколаївській області станом на 01.01.2006 року

Найменування сільськогосподарської техніки	Нормативна потреба, одиниць	Нормативний термін експлуатації, років	Фактично є в наявності техніки, одиниць	Фактичний термін експлуатації (середній), років	Дефіцит до нормативної потреби, одиниць
Трактори	18800	8	9944	17	8856
в т.ч. енергонасичені	5500	6	3349	15	2151
Зернозбиральні комбайни	4200	7	2548	18	1652
Кормозбиральні комбайни	1100	7	622	19	478
Бурякозбиральні комбайни	160	6	89	20	71
Сівалки	7600	7	4839	14	2761
Культиватори	8700	8	5509	16	3191
Борони дискові	2300	8	1260	12	1040
Плуги	5500	7	3096	17	2404

Проблемним питанням в сільськогосподарському виробництві є великий знос сільгосптехніки та її оновлення. В державному бюджеті України передбачено цільові кошти по програмі часткової компенсації вартості складної сільськогосподарської техніки. Міністерством аграрної політики України, відповідно до програми, в

2005 році виділено сільськогосподарським товаровиробникам Миколаївської області кошти в обсязі 3,6 млн. грн. Станом на 01.11.2005 року за програмою 30% компенсації вартості складної сільськогосподарської техніки сільгосптоваровиробниками придбано 53 одиниці сільгосптехніки.

На сьогоднішній день не вистачає майже половини технічних засобів для задоволення потреб у сільськогосподарській техніці. Одним із способів підвищення ефективності використання сільськогосподарської техніки є збільшення об'єма ремонтних робіт, підвищення їх якості. Для цього потрібно налагодити роботу ремонтних організацій. За останні роки в Україні система таких підприємств, яка складалася із 38 заводів, 576 спеціалізованих майстерень, 513 районних майстерень загального призначення, занепала.

Техніка спрацьовується, старіє, а сезонне навантаження збільшується, тому в кожному господарстві повинна бути проведена робота по збереженню наявного машинно-тракторного парку та створенню належних умов для проведення його якісного ремонту. Якщо сезонне навантаження на один комбайн в США становить 62,5 га, Німеччині — 31,3 га, Росії — 157 га, Україні — 138 га, то в Миколаївській області — 350 га. Відповідно до технічних норм термін оновлення машинно-тракторного парку складає 7-10 років. Але в останні 12 років ці терміни не витримувались.

Як видно з таблиці 2, більшість ремонтних робіт виконуються власними силами господарств. Тут проводять профілактичні, щомісячні, щоденні, міжсезонні техобслуговування, зберігають техніку, виконують нескладні потокові ремонти, видають паливно-мастильні матеріали. Така тенденція зумовлена відносним зміцненням матеріально-технічної бази сільськогосподарських товаровиробників, зростанням їх господарської самостійності та значним підвищенням вартості матеріально-технічних ресурсів, а отже — вартості ремонтних робіт та послуг.

В господарствах в осінньо-зимовий період техніка виставляється на зберігання, створюються ремонтні ланки, розробляються заходи морального та матеріального заохочення працівників, зайнятих на ремонті техніки, своєчасно організовують ремонт техні-

ки. Організація зберігання машин дозволяє уникнути передчасного їх спрацювання і знизити витрати на утримання. Більшість сільськогосподарської техніки внаслідок сезонного характеру польових робіт і вузької їх спеціалізації (сівалки, плуги, культиватори) знаходяться в експлуатації 150-3000 годин на рік, а в інший час повинні знаходитися на зберіганні.

Таблиця 2

**Звіт справності техніки по Миколаївській області
станом на 08.02.2006 року**

Найменування техніки	Наявність, одиниць	Справних, одиниць	В ремонті в господарствах, одиниць	Справна у % до наявної
Трактори	10771	8940	1831	83
Плуги	3096	2972	124	96
Культиватори	5509	5344	165	97
Борони дискові	1260	1172	88	93
Борони зубові	27010	26740	270	99
Лущильники	207	205	2	99
Сівалки	4839	4742	97	98
Кукурудзозбирні комбайни	243	0	243	
Приставк.кукурудз.	63	0	63	
Бурякозбиральні комбайни	89	0	89	
Гичкозбиральні машини	78	0	78	
Буряконавантажувачі.	66	0	66	
Картоплезбир. комбайни	6	0	6	
Пристосув.соняшник.	674	0	674	
Кормозбир.комбайни	526	0	526	
З/збир.комбайни	2424	1479	945	61

Проведення ремонтних робіт потребує фінансових витрат. Але якщо сьогодні ці кошти не знайти і не провести якісний ремонт сільськогосподарської техніки, то через несвоєчасне і неякісне проведення польових робіт, будуть втрачені ще більші кошти. Тому в господарствах потрібно резервувати сільськогосподарську продукцію на ремонт техніки із розрахунку 5 тонн зерна або соняшнику на трактор та 10 тонн цієї продукції – на комбайн.

Машини і обладнання необхідно постійно підтримувати в роботоздатному стані, організувати їх роботу в оптимальних режимах

із заданими технологічними параметрами відповідно до експлуатаційних і ремонтних вимог, що забезпечується комплексом робіт по їх технічному обслуговуванню і ремонту. Для якісного виконання ремонтних робіт потрібні сучасні засоби діагностування техніки. Зараз використовується примітивне обладнання для технічного обслуговування і діагностування техніки випущене ще за часів СРСР.

Таблиця 3

**Наявність спеціалізованих транспортних засобів для
сервісногозабезпечення виробничих процесів
сільськогосподарського виробництва
в Миколаївській області станом на 31.10.05**

Призначення	Кількість, одиниць	Рік вводу в експлуатацію	Потреба, одиниць
Діагностичні і ремонтно-діагностичні лабораторії і майстерні	17	1979-95	60
Пересувні ремонтні майстерні	57	1981-91	168
Агрегати і установки для технічного обслуговування	70	1980-90	85

При комплексній формі обслуговування техніки усі ремонтно-технічні роботи виконують ремонтно-технічні підприємства. На ремонтно-технічних підприємствах районного рівня здійснюють основний обсяг ремонту тракторів, складних сільськогосподарських машин. При цьому використовується обслуговуюча база ремонтного підприємства. У Миколаївській області 17 ремонтних підприємств, за 2004 рік надано послуг сільгосптоваровиробникам на загальну суму 6775 тис. грн.: ремонт сільгосптехніки – 3868 тис. грн., реалізовано техніки та запчастин – 1971 тис. грн., інших послуг 936 тис. грн. Сума заборгованості сільгосптоваровиробників ремонтним підприємствам складає 38 тис. грн. Надали найбільший обсяг послуг підприємства Баштанського району: ДП “ЧПА-Баштанське” (1206 тис. грн.), ЗАТ “Баштанська МТС” (857 тис. грн.). На території Баштанського району знаходиться найбільша мережа ремонтно-технічних підприємств:

- ВАТ “Баштанська МТС” – ремонт двигунів ДВЗ, виготовлення деталей до с/г машин, технічне обслуговування трак-

- торів, надання с/г послуг;
- ЗАТ “Привільнянська РТП” — надає послуги по ремонту вузлів та агрегатів зернозбиральних комбайнів всіх марок, в тому числі і імпортного виробництва, ремонт культиваторів, причепів, дискових борін;
 - ДП “Баштанський Агропромсервіс” — ремонт вузлів та агрегатів тракторів (пускові двигуни, паливна апаратура, розточка блоків та колінчатих валів ремонт електрообладнання);
 - МТ “Електроремонтник” — надає послуги по ремонту електрообладнання сільгосптехніки та ремонту електродвигунів;
 - ДП “ЧПА-Баштанське” — ремонт паливної апаратури;
 - 4 підприємства-магазина по реалізації запасних частин та потриманої техніки.

Всі підприємства працюють на базі колишніх підприємств “Рай-сільгосптехніка”. Ремонтно-технічні підприємства районного рівня перетворені з державних у підприємства з спільною власністю колектива. Внаслідок реформування вони стали акціонерними товариствами закритого та відкритого типу. У процесі приватизації вони отримали економічну самостійність, що сприяє розвитку конкуренції.

Це можлива комбінована форма організації обслуговування техніки, коли роботи виконуються спільно силами і засобами сільськогосподарського підприємства та ремонтно-технічного підприємства.

Формування ринкового середовища в агросервісній сфері вимагає створення нового типу підприємств — дилерів. За рубежом найпоширенішою формою технічного сервісу є дилерська. Організація підприємств на дилерських принципах сприяє створенню конкурентного середовища і ринку послуг у сфері обслуговуючого виробництва. Це економічно й юридично самостійні структури, у функції яких входить перепродажна підготовка і реалізація нової техніки та запасних частин, комплексне технічне обслуговування і ремонт, відновлення й реалізація старих машин, комісійна торгівля, спеціальне навчання споживачів тощо.

Зараз розглядається можливість використання діючих ремонтних підприємств в Миколаївській області для створення на їх базі фірмових (дилерських) технічних центрів.

Таблиця 4

Погоджувальні пропозиції щодо використання діючих ремонтних підприємств для створення на їх базі фірмових (дилерських) технічних центрів Миколаївської області

Спеціалізація фірмового технічного центру	База створення технічного центру, пропозиції
Трактори типу ЮМЗ	ТОВ "Агротехсервіс", смт. Нова Одеса
МТЗ	ТОВ "Агротехсервіс", смт. Нова Одеса
ХТЗ (кл. 3тс)	ЗАТ "Привільнянське РТП", с.Привільне, Баштанського району
ХТЗ (кл. 0.6тс)	ЗАТ "Привільнянське РТП", с.Привільне, Баштанського району
Комбайни зернозбиральні вітчизняного виробництва: "Славутич", "Дон-Лан", "Дніпро"	ВАТ "Вознесенське РАПТ", м.Вознесенськ
Комбайни зернозбиральні зарубіжного виробництва: ВАТ "Ростсельмаш", Красноярського ВО по зернозб.комбайнах	ВАТ "Миколаївська агропромтехніка"
Комбайни кукурудзозбиральні виробництва ВАТ "Херсонські комбайни"	ЗАТ "Агромаш", смт. Криве Озеро
Кормозбиральні машини виробництва ВАТ "АДВІС", "Марал", Е-281, Е-301, Е-302, Е-303	ВАТ "Миколаївська агропромтехніка"
КСК-100, "Полісся-250", КПС	ВАТ "Березнегуватська РАПТ"
Доїльне, холодильне обладнання	ЗАТ "Миколаївський райагропостач"
Автомобілі вантажні виробництва Росії	ПСП "Бініс", м.Вознесенськ

Дилер бере у фірми машини, продає їх покупцям, навчає покупців правилам експлуатації машин, постачає запасні частини, здійснює технічне обслуговування і ремонт машин. Планове технічне обслуговування передбачає регламентні роботи, які виконуються з встановленою фірмою періодичністю протягом всього терміну експлуатації машини. Види та обсяг робіт зазначають в угоді. За даними зарубіжних спеціалістів, кожен долар, вкладений у технічне обслуговування машин, приносить удвічі більший прибуток, ніж

долар, вкладений у виробництво самих машин. Фірми забезпечують дилерів запасними частинами для технічного обслуговування та ремонту. Вартість запасних частин у 1,3-1,5 раза більша вартості деталей, встановлених на машину.

Входження АПК в ринкові відносини неможливе без добре організованого фірмового сервісу. Для цього потрібно:

- розвивати районні ремонтно-технічні підприємства, забезпечити їх сучасним технологічним обладнанням для ремонту складної сільськогосподарської техніки, ремонтно-діагностичним обладнанням, складами запасних частин, кваліфікованими інженерно-технічними кадрами;
- на базі районних ремонтно-технічних підприємств сформувати фірмові дилерські пункти, щоб виробник техніки супроводжував сервісом її експлуатацію протягом всього терміну її служби;
- надавати державну підтримку великим спеціалізованим підприємствам по ремонту складної техніки;
- для високопродуктивного використання техніки в сільському господарстві забезпечувати господарства кваліфікованими інженерно-технічними кадрами;
- організувати спеціалізовані цехи по відновленню деталей, які будуть зв'язані з заводами виробниками і будуть розташовані близько від сільськогосподарських підприємств.

Найбільш повне використання наявної техніки вимагає забезпечення розвитку ремонтно-обслуговуючої бази, здійснення її модернізації, підвищення технічного оснащення, впровадження нових технологій відновлювально-ремонтних робіт.

ЛІТЕРАТУРА

1. Демко А. Технічний сервіс в АПК – реальність і потреба// Пропозиція - 2000.- №5.-С.85-87.
2. Про зношену техніку// Урядовий кур'єр, 13 жовтня 2003р.
3. Рыбак С. Комбайно-тракторное разоружение: примерУкраины// АгроПерспектива-2004.-№1.